

ผลของสุขภาพจิตศึกษาที่เน้นการเสริมสร้างแรงจูงใจต่อทักษะ
การดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภทในชุมชน



นางรัชชนก เต่าทอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



5 2 7 7 8 0 4 6 3 6

THE EFFECT OF PSYCHOEDUCATION EMPHASIZING MOTIVATIONAL
INTERVIEWING ON CAREGIVING SKILLS AMONG CAREGIVERS
OF SCHIZOPHRENIC PATIENTS IN COMMUNITY

Mrs. Thanchanok Toathong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science Program in Mental Health and Psychiatric Nursing
Faculty of Nursing
Chulalongkorn University
Academic Year 2011
Copyright of Chulalongkorn University

540075

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลของสุขภาพจิตศึกษาที่เน้นการเสริมสร้างแรงจูงใจต่อ

ทักษะการดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภทในชุมชน

โดย

นางรัชฎชนก เต่าทอง

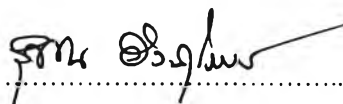
สาขาวิชา

การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

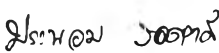
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

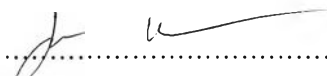
อาจารย์ ดร. เพ็ญนภา แดงค้อมยุทธ์

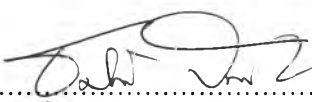
คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต


..... คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอกหญิง ดร. ยุพิน อังสุโรจน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์


..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี)


..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร. เพ็ญนภา แดงค้อมยุทธ์)


..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร. ชูศักดิ์ ชัมภลิจิต)

ชัยชนก เต่าทอง ผลของสุขภาพจิตศึกษาที่เน้นการเสริมสร้างแรงจูงใจต่อทักษะการดูแล
ของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภทในชุมชน(THE EFFECT OF PSYCHOEDUCATION
EMPHASIZING MOTIVATIONAL INTERVIEWING ON CAREGIVING SKILLS
AMONG CAREGIVERS OF SCHIZOPHRENIC PATIENTS IN COMMUNITY)

อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ดร. เพ็ญภา แดงค้อมยุทธ์, 130 หน้า

การวิจัยกึ่งทดลองแบบสองกลุ่มวัดสองครั้งก่อนและหลังการทดลอง เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์
คือ 1) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภทในชุมชนก่อนและหลังได้รับโปรแกรม
สุขภาพจิตศึกษาที่เน้นการเสริมสร้างแรงจูงใจ 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วยจิต
เภทในชุมชนระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาที่เน้นการเสริมสร้างแรงจูงใจกับกลุ่มที่
ได้รับการพยาบาลตามปกติ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภทในชุมชนในเขตตำบลโคกคราม
อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรีซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ จำนวน 40 คนแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง
จำนวน 20 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 20 คน กลุ่มทดลองได้รับการดูแลตามโปรแกรมสุขภาพจิต
ศึกษาที่เน้นการเสริมสร้างแรงจูงใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยการดำเนินกลุ่ม 5 ครั้ง เพื่อให้
ผู้ดูแลสามารถพัฒนาทักษะที่มีประสิทธิภาพโดยเป็นกิจกรรมในการดูแลผู้ป่วย 3 ด้านคือ 1)ด้านการ
ดำเนินชีวิตร่วมกับผู้ป่วย 2)ทักษะการดูแลด้านอาการที่เกิดจากภาวะโรค 3)ทักษะการดูแลด้านการ
บริหารยา ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการดูแลตามปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) โปรแกรม
สุขภาพจิตศึกษาที่เน้นการเสริมสร้างแรงจูงใจ 2) แบบวัดทักษะการดูแลผู้ป่วยจิตเภท และ 3) แบบ
วัดแรงจูงใจของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ
จำนวน 5 ท่าน โดยเครื่องมือสองชุดหลัง มีค่าความเที่ยงสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคเท่ากับ
0.94 และ 0.82 ตามลำดับ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1.)ทักษะการดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภทในชุมชนหลังได้รับ
โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาที่เน้นการเสริมสร้างแรงจูงใจสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมสุขภาพจิต
ศึกษาที่เน้นการเสริมสร้างแรงจูงใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2.)ทักษะการดูแลของ
ผู้ดูแล ผู้ป่วยจิตเภทในชุมชน กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาที่เน้นการเสริมสร้างแรงจูงใจ
สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สาขาวิชา การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช
ปีการศึกษา 2554

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

5277804636 : MAJOR MENTAL HEALTH AND PSYCHIATRIC NURSING

KEYWORDS: CAREGIVER/ SCHIZOPHRENIC PATIENTS/ CAREGIVERING SKILLS/ COMMUNITY / PSYCHOEDUCATION MOTIVATIONAL INTERVIEWING PROGRAM

THANCHANOK TOATHONG: THE EFFECT OF PSYCHOEDUCATION EMPHASIZING MOTIVATIONAL INTERVIEWING ON CAREGIVERING SKILLS AMONG CAREGIVERS OF SCHIZOPHRENIC PATIENTS IN COMMUNITY ADVISOR: PENNAPA DANGDOMYOUTH , Ph.D, 130 pp.

The purposes of this quasi-experimental research using the pretest-posttest design were: 1) to compare the caregiving skills among caregivers of schizophrenic patients in community before and after received the psychoeducation program emphasizing motivational interviewing , and 2) to compare the caregiving skills among caregivers of schizophrenic patients in community who received psychoeducation program emphasizing motivational interviewing and those who received regular caring activities. Forty of caregivers' schizophrenic patients receiving services in outpatient department, Bangplama Hospital, who met the inclusion criteria, were matched pair and then randomly assigned to experimental group and control group, 20 subjects in each group. The experimental group received the psychoeducation program emphasizing motivational interviewing composed of 5 group activities to improve efficient skills among caregivers. The group took care of patients in 3 aspects as 1. Living with patients 2. Symptom management skill and 3. Prescription management skill. The control group received regular caring activities. Research instruments were: 1) the psychoeducation program emphasizing motivational interviewing, 2) The Caregiving Skills Test, and 3) The Motivational Ladder Test. All instruments were validated for content validity by 5 professional experts. The Chronbach's Alpha coefficient reliability of the two latter instruments were 0.94 and 0.82, respectively. The t-test was used in data analysis.

Major findings were as follows:

1. The caregiving skills among caregivers of schizophrenic patients in community who received the psychoeducation program emphasizing motivational interviewing was significantly better than that before, at the.05 level.
2. The caregiving skills among caregivers of schizophrenic patients in community who received the psychoeducation program emphasizing motivational interviewing was significantly better than those who received regular caring activities at the.05 level.

Field of Study : Mental Health and Psychiatric Nursing

Academic Year : 2011

Student's Signature _____

Advisor's Signature _____

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร. เพ็ญภา แดงด้อมยุทธ์ ที่ได้กรุณาให้ความรู้ ข้อคิดอันมีคุณค่า ชี้แนะแนวทาง ให้คำปรึกษาส่งเสริม และให้กำลังใจ เป็นการสร้างพลังให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นอุตสาหะพยายามทำการศึกษาย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อวิชาชีพ และผู้ป่วยมากที่สุด ผู้ศึกษามีความประทับใจ และซาบซึ้งในความเมตตา กรุณา และเสียสละของอาจารย์ ในการประสิทธิ์ประสาทวิชาของท่านเป็นที่สุด จึงขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประนอม รอดคำดี ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.ชูศักดิ์ ชัมภลิจิต กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ให้กำลังใจ ให้ข้อคิดคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และมีคุณค่ายิ่ง รวมทั้งคณะกรรมการสอบ โครงร่างวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจให้เสมอมา กราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความกรุณาตรวจสอบ ให้คำสอน ข้อเสนอแนะ และให้กำลังใจในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาจนได้เครื่องมือการศึกษาที่สมบูรณ์ ขอขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ทุกท่านที่ได้ให้ข้อมูล และได้มีส่วนร่วมให้วิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ประสบผลลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงพยาบาลบางปลาหมี่ หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล พี่ๆ น้องๆ พยาบาลและเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลบางปลาหมี่ จังหวัดสุพรรณบุรีทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ และกรุณาให้ความช่วยเหลือในเรื่องการศึกษาเล่าเรียน ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลและศึกษาการใช้เครื่องมือ สำหรับการวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอรำลึกถึงพระคุณของบิดามารดา ผู้ให้กำเนิด ให้สติปัญญาและความเอาใจใส่ห่วงใย ขอขอบคุณทุกคนในครอบครัว ผู้ซึ่งเป็นกำลังใจอันสำคัญ ให้ความช่วยเหลือมอบความรัก ความเข้าใจและความห่วงใยแก่ผู้วิจัยตลอดมา ตลอดจนกัลยาณมิตรทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลทุกด้าน ให้การสนับสนุน ประคับประคอง รวมทั้งกำลังใจที่มีคุณค่ายิ่ง

คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบแต่บุพการี คณาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา และผู้ป่วยโรคจิตเภททุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ ให้มีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่สมบูรณ์ตลอดไป

สารบัญ

| | หน้า |
|---|------|
| บทคัดย่อภาษาไทย..... | ง |
| บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... | จ |
| กิตติกรรมประกาศ..... | ฉ |
| สารบัญ..... | ช |
| สารบัญตาราง..... | ฌ |
| บทที่ | |
| 1 บทนำ..... | 1 |
| ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... | 1 |
| วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... | 5 |
| แนวคิดเหตุผลและสมมติฐาน..... | 5 |
| ขอบเขตของการวิจัย..... | 8 |
| คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย..... | 8 |
| ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... | 11 |
| 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... | 12 |
| ความรู้เกี่ยวกับโรคจิตเภท..... | 13 |
| การพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทในชุมชน..... | 17 |
| ทักษะการดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภทในชุมชน..... | 26 |
| แนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพจิตศึกษา..... | 31 |
| แนวคิดการเสริมสร้างแรงจูงใจ..... | 34 |
| งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... | 41 |
| กรอบแนวคิดในการวิจัย..... | 44 |
| 3 วิธีดำเนินการวิจัย..... | 45 |
| ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... | 46 |
| เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... | 47 |
| การดำเนินการทดลอง..... | 64 |
| การวิเคราะห์ข้อมูล..... | 70 |
| 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... | 73 |
| 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... | 78 |

| | |
|--|-----|
| รายการอ้างอิง..... | 92 |
| ภาคผนวก..... | 105 |
| ภาคผนวก ก ราชานามผู้ทรงคุณวุฒิ..... | 106 |
| ภาคผนวก ข การคำนวณดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา..... | 108 |
| ภาคผนวก ค ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... | 110 |
| ภาคผนวก ง ตารางคะแนนความรู้ในการดูแลผู้ป่วยจิตเภทหลังได้รับ โปรแกรม สุขภาพจิตศึกษาที่เน้นการเสริมสร้างแรงงใจ..... | 122 |
| ภาคผนวก จ ใบยินยอมของประชากรตัวอย่างหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย..... | 125 |
| ภาคผนวก ฉ ผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย..... | 128 |
| ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์..... | 130 |

สารบัญตาราง

| ตารางที่ | | หน้า |
|----------|--|------|
| 1 | กำหนดการดำเนินกิจกรรม..... | 66 |
| 2 | จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส และระดับ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ย ระยะเวลาการเจ็บป่วย ช่วงเวลาในการดูแล จำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษา..... | 74 |
| 3 | จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส และระดับ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ย ระยะเวลาการเจ็บป่วย ช่วงเวลาในการดูแล จำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษา..... | 76 |
| 4 | เปรียบเทียบทักษะการดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภทในชุมชน ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง (n=20)..... | 77 |
| 5 | เปรียบเทียบทักษะการดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภทในชุมชน ก่อนและหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n=40)..... | 124 |
| 6 | คะแนนความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยในกลุ่มทดลองหลังได้รับ โปรแกรมการจัดการ (n=20)..... | 125 |